

JUHLAJULKAISU

LASSI KILPI

1920 • 4/2 • 1990

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

Vammala 1989 Vammalan Kirjapaino Oy

ISSN 0356-7222

ISBN 951-855-116-2

ISBN 978-951-855-868-5 (PDF)

Uuden TVL:n epäneutraaleja kohtia

1. Yleistä

Oli hyvä asia, ettei vireillä oleva verouudistus, joka hyvin monella tavalla muuttaa tulo- ja varallisuusverolain sisältöä, johtanut vain muutosten tekemiseen v. 1974 TVL:iin vaan että päätettiin säätää kokonaan uusi tulo- ja varallisuusverolaki (1240/88), joka tosin ensin toteutui vain yksivuotisena. Edellinen TVL (ETVL), joka puolestaan perustui omiin edeltäjiinsä, oli systematiikaltaan melko epätydyttävä ja vanhentunut. Se sisälsi joukon ylipitkiä pykäläitä, joiden sisällöstä oli vaikea päästä selville. Uudistuksen merkittävyys ilmenee esim. siitä, että ETVL käsitti n. 80 pykälää, kun taas uuden TVL:n pykälämäärä on 170. Uudistamalla lain sisäistä systematiikkaa oli mahdollista parantaa erityisesti tulon veronalaisuutta koskevan III osan (43—80 §) yleiskatsauksellisuutta.

Pidän siis uudistusta lakiteknisesti perusteltuna. Veropoliittisiin kysymyksiin pyrin tässä olemaan ottamatta kantaa, mutta haluan kuitenkin lausua, että yhdyn uudistuksen keskeisiin lähtökohtiin, joita olivat veropohjan laajentaminen ja sen kautta veroprosenttien laskun mahdollistaminen.

Vaikka siis yhdyn TVL:n uudistuksen veropoliittisiin lähtökohtiin ja pidän uudistuksen peruslinjaa myös veroteknisesti onnistuneena, ei uudistus ollut kaikilta osiltaan moitteeton. Tässä kirjoituksessa tarkastelen eräitä uudistuksen kohtia, joissa mielestäni on perusteettomasti poikettu jonkinlaisen loogisen ja taloudellisesti samanarvoisia tapauksia yhtäläisesti käsittelevän eli neutraalin järjestelmän vaatimuksista. Käsittelemäni tapaukset ovat valtiontaloudelliselta painoarvoltaan mitättömiä ja minun on vaikea kuvitella, että niihin liittyisi mainittavia poliittisia intohimoja. Mielestäni on kysymys lähinnä teknisesti huonosta lainsäädäntötuotteesta, kun tällaisia puutteita on tullut uuteen lakiin tai siirretty siihen ETVL:sta. Ne ovat enemmänkin sellaista verotekniikkaa, joka ei kiinnosta poliitikkoja sanottavasti.

2. Puolisoiden yhteisverotuksen jäänteet

Puolisoiden yhteisverotus pääomatuloista on määrä lopettaa 1990, mikä on monessa suhteessa hyvä asia. Mutta asian lähempi tarkastelu osoittaa, että yhteisverotuksesta jää useita piirteitä jäljelle. Jotkut niistä jäävät tarkoituksellisesti, verovelvollisten aseman helpottamiseksi; tämä koskee esim. eräiden vähennysten perhekohtaisuutta (TVL 112 §). Näistä minulla ei ole tässä mitään sanottavaa.

Mutta yhteisverotus säilyy eräissä kohdin ilman asiallisia perusteita myöskin verovelvollisten vahingoksi. Periaatteellisesti räikein on ehkä 156,2 §:n säännös, jonka mukaan kattosääntöä sovellettaessa yhdistetään jopa puolisoiden ansiotulot, vaikka ansiotulot muutoin vapautettiin yhteisverotuksesta jo 1976. Jos esim. miehen tulo- ja varallisuusverot ylittävät 70 % hänen valtionverotuksessa vahvistetusta verotettavasta tulosta, vertailulaskelmaan lisätään vaimon tulot ja verot. Tämä merkitsee sitä, että vaimo joutuu maksamaan tavallisesta palkkatulostaankin veroa 70 %, palkkatulon ensimmäisestä markasta lukien. Olen kuullut tapauksesta, jossa tuo 70 % on toteutettu jopa ennakonpidätyksessä. — Vaikka 156,2 §:n säännös ei koskene monta verovelvollista, olisi ollut syytä luopua yhteisverotuksesta ainakin ansiotulojen osalta. Voin vielä ymmärtää, jos puolisoja käsitellään kattosääntöä sovellettaessa yhtenä yksikkönä pääomatuloistaan, vaikka tämäkin on uudistuksen peruslinjan vastaista.

Useampia verovelvollisia koskeva epäkohta aiheutuu TVL 26 §:n säännöksestä. Sen mukaanhan varsinaisena yrittäjänä pidettävää puolisoa verotetaan aina puolisoiden yhteisesti harjoittaman elinkeinotoiminnan ja maatilatalouden tulosta, jota ei katsota ansiotuloksi; ansiotulo taas jaetaan yleensä puolisoiden kesken. Metsätulo muodostaa tosin tässä suhteessa muista pääomatuloista poikkeuksen, sillä siitä verotetaan sitä puolisoa, joka omistaa metsän. Mutta muista pääomatuloista verotetaan miestä, jos häntä pidetään varsinaisena yrittäjänä, vaikka yritys tai maatila olisi vaimon omistama. Tällaisia tuloja, jotka siis entisen yhteisverotuksen jäänteinä allokoidaan yksityisoikeudellisesti väärälle puolisolle, ovat esim. vuokratulo, asuntotulo ja soranmyyntitulo. On vaikea nähdä enää tälle järjestelmälle mitään asiallisia perusteita. Tämä on eräs niistä kohdista, jotka selvästi rankaisee avioliittoa.

3. Rahana maksettu syytinki ja erät eläkkeet

Kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai eliniäksi pidetty etuus eli *syytinki* on ollut monien lainsäädäntövaiheiden kohteena.

na. Taloudellisesti luonteeltaan syytinki on osaksi tulevaisuuteen lykkäty kauppahinnan osa ja osaksi tälle ostajan velkana ja myyjän saatavana olevalle määrälle laskettavaa korkoa. Jos jätetään verotekniset seikat huomiotta, syytinkiä tulisi siis käsitellä pääoman osalta kauppahintana ja koron osalta saajan tulona ja maksajan korkomenona. Se on kuitenkin käytännössä hankala ratkaisu ja yleensä syytinki katsotaan joko tuloksi tai kauppahinnaksi. Tuloksi se katsottiin v. 1924 TOL:n (ETOL) mukaan.

Vuoden 1943 TOL:ssa (24 § 7 k.) luovuttiin tuloksi katsomisesta ja säädettiin, että kiinteistösytytinki oli kokonaan kauppahintaa ja siten verovapaata tuloa saajalle ja tietenkin vähennyskelvoton meno maksajalle.¹ Kun kiinteistön myyntivoitto silloisten säännösten mukaan useimmiten oli verovapaa, myyntivoiton verotus ei mutkistanut syytinkiproblematiikkaa. Niissä tapauksissa, joissa myyntivoitto oli veronalainen, syytinki oli kapitaloituna lisättävä myyntihintaan.² Samalla tavoin syytinki vaikutti ostajan hankintameno.

Nämä säännökset siirtyivät asiallisesti muuttamattomina v. 1974 ETVL:iin. Syytinkisäännökset koskivat kuitenkin vain kiinteistökaupan liittyviä eläke-ehtoja. Käytännössä tällaisia ehtoja liitetään kuitenkin myös osakekauppoihin. Kun niistä ei ollut vastaavaa säännöstä, katsottiin oikeuskäytännössä aivan oikein, että sellaiseen eläkkeeseen oli sovellettava TOL 21 §:n 4 kohdan ja ETVL 20 §:n 3 kohdan säännöstä, jonka mukaan eläke on laissa olevan asteikon mukaisesti osittain veronalainen (KHO 22. 10. 1979/4369 ja KVL 1981: 60). Oli kuitenkin vaikea nähdä oikeuspoliittisia perusteita sille, että kiinteistökaupan ja osakekaupan yhteydessä saatavia eläkkeitä oli käsiteltävä verotuksessa aivan eri tavalla. Olettamukseni mukaan tämä johtui siitä, ettei TOL:ia säädettäessä vielä tiedetty osakekauppoihin liittyvistä eläke-ehtoista, mutta haluttiin helpottaa maaseudulla tavallisten syytinkikauppojen verotusta.³

Uutta TVL:ia säädettäessä olisi ollut luonnollista ryhtyä käsittelemään kiinteistökauppoihin sekä osake- ja muihin irtaimistokauppoihin liittyviä eläkkeitä samalla tavoin. Enää ei ollut aihetta antaa erityishelpotusta maataloudelle, mutta vielä vähemmän syytä ryhtyä käsittele-

¹ Ks. *Rekola*, Tulo- ja omaisuusverolaki (1948) s. 210. — *Suviranta* käsittelee vastaavuusperiaatetta väitöskirjassaan Palkkatyön käsite vero-oikeudessa (1961) s. 42 ss. TOL 27 §:n 2 kohdassa oli säädetty vähennyskielto kiinteistöeläkemaksuille vastaavuusperiaatteen mukaisesti. Samaa säännöstä ei katsottu tarvittavan ETVL:ssa.

² Ks. KHO 3. 3. 1978/925 ja *Andersson*, JFT 1988 s. 6.

³ *Rekola* selittää, mt. s. 210, että kiinteistöeläkkeen pitäminen veronalaisena tulona oli asiallisesti suurempi virhe kuin sen jättäminen kokonaan verovapaaksi, koska kauppahintatekijä oli vahvempi kuin korkotekijä.

mään maataloudessa esiintyviä kauppoja muita kauppoja ankarammin. Näin ei kuitenkaan tehty, vaan TVL 63 §:ssä säädetään, että veronalaista tuloa ei ole syytinki, joka suoritetaan asuntoetuna, luonnontuotteina tai palveluina. Sellainen säännös on sinänsä paikallaan, koska usein perhepiirin sisällä annettujen luontaisetu- ja palvelujen selvittäminen ja arviointi eivät ole suotavia. Mutta säännöksestä seuraa e contrario, että rahana tai muuna tuotteena annettu syytinki on täysimääräisesti veronalainen⁴ (tosin 164 §:n mukaan vain 1989 tai myöhemmin tehtyihin kiinteistökauppoihin perustuvana). Irtaimistokauppoihin liittyviä eläkkeitä käsitellään edelleen osittain veronalaisina (TVL 62 §).

Havaitsemme siis, että kiinteistökauppaan liittyvää rahaeläkettä käsiteltiin vuoteen 1943 asti veronalaisena, 1944—88 kokonaan verovapaana ja 1989 taas veronalaisena. Osakekauppaan liittyvä eläke on taas koko ajan ollut osaksi veronalainen. Miksi tämä ero on vielä perusteltu? Minä en osaa sitä selittää eikä selitystä anneta hallituksen esityksessä? Loogista perustelua ei löytyne ja järkevintä olisi ollut käsitellä kaikkia kerralla ostettuja rahaeläkkeitä samalla tavoin 62 §:n mukaisesti. Kyseessä on esimerkki sellaisesta muutoksesta, joka on tehty enemmän sormituntuman perusteella tarkastelematta laajempia yhteyksiä.

Uusi 63 §:n säännös aiheuttaa ongelmia myös luovutusvoittojen verotuksessa. Kun rahasyytinki nyt on koko määrältään kiinteistön myyjän veronalaista tuloa sitä mukaa kuin se kertyy, sitä ei tietenkään voi kapitaloida muun myyntihinnan lisäksi ja verotettavaksi 67—69 §:n mukaan, koska siten sitä verotettaisiin kahteen kertaan. Toisaalta lainsäätäjän olisi tullut ottaa kantaa rahasyytinkin vähennysoikeuteen sen maksajan kannalta. Vastavuoroisuusperiaatteen mukaan, joka ei ole lakisääteinen sääntö, sen tulisi olla vähennyskelpoinen. Itse olen sellaisen ratkaisun kannalla. Mutta varmaa tämä ei ole, koska vähennykseen oikeuttava normi puuttuu.⁵ Jos ratkaisuna on, että maksaja vain saa lukea maksetun rahaeläkkeen ostamansa kiinteistön hankintameno- ja jätke- jätke jää vielä epäselväksi, luetaanko se kapitaloituna vai todellisten eläkemaksujen mukaan vuosittain lisääntyvänä määränä. Kun kauppahinta pitäisi ostajan poistopohjan laskemiseksi voida määrittää jo heti kaupan tapahduttua, tuntuu kaavamainen kapitalointi oikealta ratkaisulta.

TVL 63 §:n säännös on malliesimerkki siitä, että on haluttu tehdä muutos, joka sinänsä voi olla perusteltukin, mutta ei ole otettu huomioon kaikkia tästä johtuvia seurannaisvaikutuksia, jolloin aiheutetaan paljon epäselvyyttä. Selvää on, että maatilojen syytinkikaupat käyvät entistä selvästi epäedullisemmiksi. Tulee kuitenkin kestäämään vuosia,

⁴ Tämä lausutaan selväkielellä hallituksen esityksessä n:o 109 1988 vp.

⁵ Ks. Andersson, Myyntivoittoverotus (1989) s. 62 ja JFT 1988 s. 5 ss.

ehkä vuosikymmeniä, ennenkuin tämä tieto menee perille ruohonjuuritasolle ja sinä aikana näitä kauppvoja tultaneen tekemään entisessä laajuudessa ja entisin ehdoin.

Vakuutusasuorituksiin ja eläkkeisiin liittyy toinenkin uuden TVL:n säännös, jota pidän epäjohdonmukaisena. Oletetaan, että verovelvollinen ottaa itselleen säästövakuutuksen luonteisen henkivakuutuksen, jonka mukaan hän saa 200 000 markan kertasumman täyttäessään 65 vuotta. Vakuutuksesta hän maksaa 15 vuoden aikana vakuutusmaksuja esim. 80 000 mk, joten vakuutuksen tuotto on 120 000 mk. Tästä on veronalaista tuloa 50 % = 60 000 markkaa (TVL 59,1 §). Tähän vakuutukseen voi olla liitettynä myös oikeus saada samansuuruinen kertamäärä pysyvän työkyvyttömyyden sattuessa. Jos hänelle sattuu onnettomuus vaikkapa kaksi kuukautta ennen 65 vuoden ikää, hänen saamastaan kertakorvauksesta on 59,2 §:n mukaan veronalaista 50 % = 100 000 mk, sillä tässä tapauksessa ei oteta huomioon hänen maksamiaan vakuutusmaksuja. Pitäisikö verovelvollisen tässä tapauksessa olla ilmoittamatta vakuutusyhtiölle tapaturmastaan ja nostaa vakuutus säästösummana?

Pidän ihmeellisenä sitä, että sosiaalisin perustein (tapaturma) saatu kertasumma tulee ankarammin verotetuksi kuin puhtaana sijoituksena saatu säästösumma, jos verovelvollinen on itse maksanut vakuutusmaksut. Jos ne on puolestaan maksanut työnantaja, tuntuu johdonmukaiselta, että säästösumma verotetaan ankarammin kuin työkyvyttömyyden johdosta saatu kertasumma (58 §, vrt. 59,2 %). Olisi syytä muuttaa lakia siten, että itse maksetun vakuutuksen kertasumma olisi työkyvyttömyystapauksissa saman eikä ankaramman verotuksen kohteena kuin säästösumma. Valitun linjan puolesta on esitetty vain joitakin teknisiä perusteluja, joita en ole ymmärtänyt. Olen melko varma siitä, että nyt toteutetusta sääntelystä ja sen oikeudenmukaisuudesta vielä tulee vilkasta keskustelua, kun ensimmäiset räikeät tapaukset sattuvat.

4. Hankintamenopresumtio eräissä tapauksissa

Luovutusvoittojen verotusjärjestelmä ei merkittävästi muuttunut uudessa TVL:ssa verrattuna v. 1986 alusta toteutettuun uudistukseen. Tässä käsittelen vain eräitä voiton määrän laskentaa koskevia yksityiskohtia.

Siirryttäessä järjestelmästä, jossa useimmat myyntivoitot olivat verovapaita, järjestelmään, jossa kaikki luovutusvoitot ainakin periaatteessa ovat veronalaisia, ei voida asettaa kansalaisille taannehtivasti vel-

vollisuutta selvittää luovutettujen hyödykkeiden hankinta- ja siihen li-
sättäviä perusparannusmenoja. Jo tästä syystä oli välttämätöntä omak-
sua kaavamainen järjestelmä hankintamenon määrittämiseksi. Sitä var-
ten lakiin otettiin 1985 säännös 50 %:n hankintamenopresumtiosta.
Tuolloin tapahtui kuitenkin asiantuntijoiden eduskunnan valiokunnas-
sakin esittämistä huomautuksista huolimatta se erehdys, että hankin-
tamenopresumtio ulotettiin myös satunnaisen myyntivoittoveron alai-
siin tapauksiin, jopa sellaisiin joissa suurella voitolla myyty hyödyke
oli ollut vain lyhyen ajan myyjän omistuksessa. Tästä aiheutui käytän-
nössä tapauksia, joissa hinnalla 100 ostetut hyödykkeet (esim. osak-
keet) voitiin myydä jopa samana vuonna hinnalla 1 000 ja selviytyä 500
(eikä 900) markan voitosta maksettavalla verolla. En voi nähdä, että täl-
laiselle veroalennusmyynnille oli asiallisia perusteita.

Uuden TVL:n 70 §:ssä tätä erehdyistä onkin pyritty paikkaamaan
muuttamalla hankintamenopresumtiota siten, että se on 25 % sellai-
sen omaisuuden osalta, joka on omistettu vähemmän kuin kaksi vuot-
ta. Tämä muutos poistaa valtaosan aiemman säännöksen aiheuttamasta
epäkohdasta, mutta merkitsee edelleen sitä, että todellista voittoa pie-
nempi määrä tulee verolle, jos myydyn hyödykkeen arvo on alle kah-
den vuoden ajassa noussut yli nelinkertaiseksi. Itse en ymmärrä, että
hankintamenopresumtio on lainkaan tarpeen satunnaisen myyntivoi-
ton tapauksissa (TVL 67 §). Siinä verovelvollinen voidaan hyvin — aivan
kuten ennen vuotta 1986 — velvoittaa selvittämään todellinen hankin-
tamenomeno.

Muuttamalla hankintamenopresumtiota 50 %:sta 25 %:ksi niissä
tapauksissa, joissa luovutettu hyödyke oli omistettu vähemmän kuin
kaksi vuotta, saatiin kuitenkin aikaan uusi huomattava epäkohta, jäl-
leen puutteellisen valmistelun johdosta. Tuo 25 %:n presumtio koskee
nimittäin myös niitä omaisuuden luovutusvoiton tapauksia, joissa saan-
to on vastikkeeton. Vastikkeettomien saantojen kohdalla vaihtoehto-
na 25/50 prosentin hankintamenopresumtiolle on perintö- tai lahjave-
rotuksessa sovellettu arvo. Jos se on vahvistettu edes läheskään käy-
vän arvon tasoiseksi, se ei voine olla alempi kuin neljäsosa ao. hyödyk-
keen todellisesta luovutushinnasta, joten 25 %:n presumtion ei pitäisi
näissä tapauksissa johtaa epäkohtiin. Päin vastoin on jopa hyvä, että
perintö- ja tuloverotuksen välillä vallitsee tietty arvojen jatkuvuus. Mutta
on myös vastikkeettomia saantoja, joissa perintö- tai lahjaverotus ei
tule kysymykseen. Tärkeimmät näistä tapauksista ovat osituksen ta-
sinkosaannot. Kun perintö- tai lahjaverotusarvoa ei ole, on 25 %:n han-
kintamenopresumptio tällöin lain mukaan ainoa sovellettava vaihtoeht-
to. Tämä saattaa johtaa räikeään kohtuuttomuuteen, kuten seuraava esi-
merkki osoittaa.

Puolisot A ja B saavat avioeron. A:n omaisuus on 2,1 Mmk ja B:n omaisuus on 0,1 Mmk, joten A luovuttaa B:lle tasinkona 1 Mmk:n arvoiset teollisuusosakkeet. B, joka on asunnon tarpeessa, myy seuraavana päivänä nämä osakkeet 1 Mmk:lla ja ostaa samalla määrällä itselleen asunnon. Asiallisesti hänelle ei synny mitään verotettavaa arvonnousua. Mutta TVL 69—70 §:n mukaan hän on saanut 750 000 markan voiton, josta $40\% \times 550\,000 = 220\,000$ mk on veronalaista tuloa.

Esimerkki osoittaa selvästi järjestömän seurauksen TVL 70 §:n säännöksestä. Voisi puhua jopa *veroansasta*. Tilanne ei muutu merkittävästi sillä, että presumtio muutetaan ositussaantojen osalta aina 50 %:ksi.⁶ Käyttämällä 50 %:n presumtiota veronalainen määrä B:lle olisi esimerkiksi tapauksessa 120 000 mk, vaikka on selvää, ettei arvonnousua ole B:n omistusaikana tapahtunut ja ettei siis ole mitään, josta häntä pitäisi verottaa. Muusta kuin arvonnoususta B:tä ei pidä verottaa; hänen ositussaantonsa on TVL 74 §:n nojalla tuloverosta vapaa, mutta 70 §:n säännös voi merkitä sen »piiloverottamista». Jos B olisi saanut tasinkonsa 1 Mmk rahana, ei häneltä myöskään olisi voitu periä tuloveroa. Arvonnousuhan on tapahtunut A:n omistusaikana, jos sitä on lainkaan tapahtunut, ja vain A:ta olisi perusteltua verottaa siitä. — On selvää, että vuodelle 1989 säädettyä 25 %:n hankintamenopresumtiota on muutettava. Mutta en voi nähdä muuta tyydyttävää ratkaisua kuin että todelliseksi hankintamenoksi hyväksytään osituksessa käytetty arvo. Vain näin voidaan välttää, että B:tä verotetaan arvonnoususta, joka ei ole hänen omistusaikanaan tapahtunut.⁷

5. Omaisuustulovähennys

Omaisuustulovähennyksen (ETVL 34 §, 32 a §, TVL 97 §) lainsäädäntöhistoria on erikoinen. Tuo vähennyshän myönnetään verovelvollisen osinko-, asunnonvuokra- ja veronalaisten korkotulojen perusteella. Osinko- ja korkotuloihin ei yleensä liity sanottavia tulonhankkimisme-

⁶ Tällaista lainmuutosta on ehdotettu vuodelle 1990.

⁷ Tämä kannanotto B:n verotukseen vaatii myös A:n verotusaseman tarkastelua. Jos A on elinkeinonharjoittaja, tasingon antaminen on tietenkin yksityiskäyttöön otto, johon sovelletaan EVL 51 b §:n säännöstä. Mutta jos A on yksityishenkilö, ei ole säännöstä, jonka perusteella se, että hän on luovuttanut tasinkona esim. osakkeet tai kiinteistön, voisi aiheuttaa hänelle tuloverotuksen. Yhtä vähän lahjatapauksissa voidaan verottaa lahjan luovuttajaa satunnaisesta myyntivoitosta tai muulla perusteella. Voisi kuitenkin olla paikallaan, ettei lahjan tai tasingon antaminen merkitsisi tilaisuutta välttyä muutoin veronalaisen arvonnousun verotuksesta. Mutta tämä vaatii lainmuutosta ja EVL 51 b §:n säännöstä ankarammaksi tällaista säännöstä ei voitaisi muotoilla.

noja, joten on melko yhdentekevää, määräytyykö vähennys näiden tulojen netto- vai bruttomäärän perusteella. Vuokratulojen kohdalla tilanne on toinen, sillä vuokratulojen hankintaan liittyy lähes aina tulonhankkimismenoja, esim. osakehuoneistojen kohdalla yhtiövastikkeen muodossa.

Alunperin, kun silloinen osinkotulovähennys (ETVL 34 §) koski vain osinkotuloja, ei kysymys vähennyksen määräytymisestä brutto- vai nettotulon perusteella lainkaan aktualisoitunut. Sitä vastoin, kun vähennys säädettiin omaisuustulovähennyksen nimellä koskemaan myös korko- ja vuokratuloja, tämä ongelma tuli ajankohtaiseksi. Hallituksen esityksessä (n:o 123 1980 vp. oli lausuma vähennyksen määräytymisestä bruttotulon perusteella, mutta lakitekstistä tämä ei mitenkään ilmenyt. KHO saattoi sen vuoksi pitkän ja ansiokkaan perustelun mukaan selittää, että vähennys oli laskettava nettovuokratulon perusteella (KHO 1984 I 55).⁸ Tämä KHO:n kanta johti siihen, että ETVL 32 a §:n uuteen 2 momenttiin otettiin v. 1985 alusta säännös siitä, että omaisuustulovähennys määräytyy bruttotulon perusteella.⁹

Tämä ETVL 32 a §:n 2 momentin sinänsä selvä kanta omaisuustulovähennyksen laskutapaan johtaa siihen outoon lopputulokseen, että verovelvollinen, jolla tosin on brutto- muttei lainkaan nettotuloja, voi silti saada hyväkseen omaisuustulovähennyksen. Tästä, joka toteutuu esim. tapauksessa, jossa verovelvollinen on antanut asunnon vuokralle pelkästä yhtiövastikkeesta ja hänellä siis ei ole lainkaan verotettavaa vuokratuloa, olen huomauttanut TVL-kirjassani (1986 s. 292). KHO on äskettäin päätenyt samaan laista ilmenevään kantaan (KHO 1988 II 564, tosin äänin 4—3).

On vaikea nähdä, miksi verovelvollisen, jolla ei ole verotettavaa nettovuokratuloa, tulee silti saada hyväkseen omaisuustulovähennys, jonka määrä voi 1989 olla enintään 10 000 mk ja 1990 ennakkotietojen mukaan jopa 20 000 mk. Onko asunnon vuokraaminen esim. sukulaiselle pelkkää yhtiövastiketta vastaan todella niin sosiaalinen teko vai vaikuttaako se siinä määrin veronmaksukykyä alentavasti, että siitä on perusteltua palkita alentamalla verovelvollisen *muun* tulon verotusta? (Kai-kissa muissa tapauksissa toteutuu omaisuustulovähennyksen tarkoitus lieventää juuri *niiden* tulojen verotusta, johon vähennys perustuu.) Vastaus tähän kysymykseen voinee olla vain kielteinen. Olen keskus-

⁸ Ks. Andersson, Tulo- ja varallisuusverolaki (1982) s. 299 s., jossa tästä epäkohdasta huomautettiin. Ks. myös Kilpi, DL 1985 s. 12 s.

⁹ Hallituksen esityksessä n:o 131/1984 vp. 4 s. viitataan perusteluna vain v. 1980 esityksen lausumaan ja todetaan KHO:n olleen toista mieltä, minkä vuoksi ehdotetaan nimenomaista säännöstä. Varsinaista asiallista perustelua 32 a §:n 2 momentille ei ole.

tellut asiasta usean veropoliittisen ministerivaliokunnan jäsenen ja myös eduskunnan verojaoston jäsenen kanssa ja kaikki ovat pitäneet sääntelyä perusteettomana, jopa älyttömänä. Silti se siirrettiin sellaisena TVL 97,2 §:ään. Ei voi muuta kuin kysyä: miksi?

6. Tulontasaus säännös

Toinen veronmaksukyvyyn periaatteen kanssa toisinaan räikeässä ristiriidassa oleva ja perusteetonta etua antava säännös, joka myös siirrettiin tältä osin muuttumattomana uuteen TVL:iin, on tulontasaus säännös (TVL 149 §). Sanottu säännös oli alkuperäisessä muodossaan (TOL 48 a §, ETVL 60 § ennen lainmuutosta 845/80) loogisesti rakennettu ja johti siihen alunperin tarkoitettuun tulokseen, että tulontasaus vain poisti sen ylimääräisen verorasituksen, jonka progressiivinen asteikko ja kassaperiaate aiheuttivat verovelvollisen saadessa useamman vuoden työhön perustuvan kertatulon.¹⁰ Tulontasausaika oli alunperin 5 vuotta. Vuoden 1980 lainmuutos aiheutui siitä, että Kemijoen kalastuskorvaukset kohdistuivat peräti 30 vuoteen taaksepäin, jolloin tulontasaus vain 5 vuodelle tuntui riittämättömältä. Kun haluttiin myöntää tulontasaus 20 vuodelle, ei ollut enää mahdollista soveltaa alkuperäistä, (kylläkin veroteknisesti hankalaa) järjestelmää, joka edellytti kaikkien tasausvuosien veroilmoitusten hyväksikäyttöä, vaan oli perusteltua muuttaa järjestelmä. Mutta muutos ei ollut säännösten alkuperäisten tavoitteiden mukainen eikä neutraali, vaan se teki tulontasauksesta (yleensä) selvän veronhuojennuksen.

Järjestelmä, johon päädyttiin 1980, siirrettiin melko vähäisin muutoksin uuden TVL:n 149 §:ään. Ainoa merkittävä muutos oli tulontasausajan lyhentäminen jälleen 20 vuodesta 5 vuoteen. Järjestelmä on teknisesti helppokäyttöinen. Mutta se ei täytä kohtuullisia veronmaksukyvyyn ja johdonmukaisuuden vaatimuksia. Kuvaan tätä seuraavalla esimerkillä:

Vakuutusyhtiö X maksaa tietyssä aikana ehtojen täytyttyä vakuutetuille 10 säästöhenkivakuutussummaa, joiden ottajaksi oletetaan vakuutetun työnantaja. Uuden TVL 58 §:n mukaan nämä säästösummat ovat sinänsä veronalaista tuloa, mutta ne voivat olla tulontasauksen kohteena (149,2 § 6 k; ETVL 60 a §). Yhdelle (A) maksetaan 500 000 markan, kahdelle (B ja C) 200 000 markan ja muille seitsemälle (D—K) 50 000 markan säästösumma. Tulontasauksen edellytykset eivät täyty C:lle, jolla sattuu sinä vuonna

¹⁰ Ks. ETVL 60 §:n säännöksen muuttamisesta ja säännökseen liittyvistä epäkohdista Andersson, Verotus 1985 s. 156 ss.

olemaan yli 600 000 mk muuta tuloa, eikä D—I:lle, joiden vuositulot säästösumma mukaan luettuna ylittävät 200 000 mk. Vain A, B ja K saavat siis tulontasauksen, mikä heille kaikille merkitsee sitä, että 80 % säästösummasta verotetaan 15 %:n valtionveron mukaan. C—I joutuvat sitä vastoin maksamaan koko säästösummasta valtionveroa marginaaliveronsa mukaan, joka (1989 asteikon mukaan) useimmille heistä on 44 %, mutta ehkä jollekin heistä 37 %; alempi se ei voi olla.

Havaitsemme siis, että tulontasauksen ansiosta kolmelta saajalta peritään 15 %:n mutta muilta yleensä 44 %:n valtionvero. Se, kuka jouuu maksamaan alemman, kuka taas korkeamman prosentin mukaan, ei määräydy mitenkään veromaksukyvyn mukaan, vaan aivan mielivaltaisten tekijöiden perusteella. Useimmin tämän ratkaisee saadun säästösumman suuruus siten, että mitä suurempi säästösumma, sitä varmemmin se täyttää tulontasauspykälän edellytykset.

Progressiivisen verotuksen peruseriaate on, että suuremmista tuloista maksetaan veroa korkeamman prosentin mukaan. Tulontasauksessa sen nykyisessä muodossa periaate on lähinnä päinvastainen: mitä suurempi kertatulo, sitä varmemmin pääsee nauttimaan valtionverotuksessa vain 15 %:n verokantaa. Vielä tulontasauksen kohteena olevan kertatulon ollessa 1 500 000 mk, valtionvero neljästä viidesosasta kertatuloa on (1989 veroasteikon mukaan) 30 %. Kun valtionvero yhdestä viidesosasta on 44 %, voidaan sanoa keskimääräisen veron alenevan 44 %:sta 32,8 %:iin.

Mielestäni edellä esitetty esimerkki osoittaa, ettei tulontasausjärjestelmä täytä nykyisellään kohtuullisia loogisuuden vaatimuksia. Taloudellisia toimia kannattaa nykyisin suunnitella ja konstruoida siten, että tulontasauksen tuottama veroetu saavutetaan. Tulontasauksen käyttö onkin lisääntynyt valtavasti v. 1980 lainmuutoksen jälkeen. Tulontasauksesta on muodostunut veronhuojennus, mikä ei vastaa sen alkuperäistä tarkoitusta. Mutta myös huojennusta se antaa mielivaltaisista perusteista, mikä on seurausta säännöksen epäonnistuneisuudesta. Hieman karrikoiden voidaan sanoa, että mitä suurempi absoluuttisena lukuna on kertatulon määrä, sitä varmempaa on huojennuksen saaminen. Henkilön, joka aina on yltänyt korkeimpaan marginaaliveroprosenttiin (1967—88: 51 %, 1989: 44 %) on erittäin edullista päästä 15 %:n valtionverokantaan suuresta kertatulostaan.

7. Näkökohtia jaksotussäännöksistä

Oli hyvä, että TVL:iinkin otettiin *jaksotussäännökset*. Näin jo senkin vuoksi, että siten saadaan verovelvolliset tiedostamaan, että tämän-

kin lain soveltamisalalla ilmenee jaksotusongelmia. Tosin on tultu yllättävän hyvin tähänkin asti toimeen pelkästään soveltamalla jonkinlaisena »luonnollisena normina» käteis- eli kassaperiaatetta. Uuden TVL:n 114 ja 116 §:n säännökset vastaavatkin niitä periaatteita, joita yleisen kassaperiaatteen pohjalta on sovellettu oikeuskäytännössä. TVL 114,1 §:n mukaan tulo katsotaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan. Viimeksi mainitulla sanonnalla tarkoitetaan hallituksen esityksen mukaan »niitä tuloja, joihin verovelvollisella on määräämisoikeus».¹¹ — En näe aihetta moittia 114 §:n säännöstä, mutta haluan jonkin verran kommentoida sitä.

Tulojen jaksottamisesta kassaperiaatteen mukaan lausutaan kirjallisuudessa yleensä, että verovelvollinen ei saa omilla toimillaan siirtää nostettavaksi jo tullutta tuloa seuraavaan vuoteen, vaan ratkaiseva ajan kohta on se, jona tulo tuli nostamiskelpoiseksi.¹² Itsekin olen aina korostanut tätä sääntöä. Olen ymmärtänyt, että vallintaan saaminen tarkoittaa samaa.

KHO katsoi päätöksessään 1984 II 571, ettei verovelvollisen tarvinnut tulouttaa 29. 12. maksettavaksi erääntyneitä obligaatiokorkoja, kun hän ei niitä nostanut ennen vuoden vaihdetta. Tuo päätös yllätti minut suuresti, varsinkin kun perusteluna lopullisen tuloverotuksen jaksotusratkaisulle päätöksessä viitattiin ennakkoperintäsäännöksiin. Epäjohdonmukaiselta tuntui myös, että kun ratkaisussa KHO 30. 4. 1982/1891 oli katsottu, että vuoden viimeisenä päivänä verovelvollisen pankkitilin hyvitykseksi merkitty korko oli ao. vuoden tuloa, vaikkei sitä ollut tuona vuotena edes vielä mahdollista nostaa, niin ratkaisussa 1984 II 571 jätettiin verovuosi verovelvollisen vapaasti määrättäväksi ja riippuvaksi siitä, nostiko verovelvollinen koron vai ei.¹³ Mielestäni tuo ratkaisu sotki järjestelmän. Mutta ymmärrän uuden 114,1 §:n säännöksen siten, että korko olisi nyt tuloutettava jo joulukuussa, koska verovelvollisella on jo silloin siihen määräämisoikeus. Jollei tämä tulkintani ole oikea, joudutaan harkitsemaan, miten pitkäksi ajaksi verovelvollinen saa lykätä esim. korkokuponkien lunastuksen ja samalla niiden verotuksen. Kun tietenkin on myönnettävä hyödylliseksi, että lopullinen verotus ja ennakonpidätys on synkronoitu, olisi perusteltua säätää suorastaan laissa esimerkiksi, että verovelvollisella on 15 päivää aikaa nostaa tu-

¹¹ Näin hallituksen esitys n:o 109 1988 vp. s. 41.

¹² Ks. *Andersson*, Resultatutjämning vid inkomstbeskattningen (1962) s. 79 ss. ja Tulo- ja varallisuusverolaki (1986) s. 321.

¹³ Näin *Andersson*, Tulo- ja varallisuusverolaki (1986) s. 321. — *Kilpi*, DL 1984 s. 256 puolestaan esittää, että omaksuttu kanta »vastaa yksityishenkilön kohdalla yleensä noudatettua maksuvuosiperiaatetta».

lonsa.¹⁴ Tällöin esim. 29. 12. erääntyvä kuponki voitaisiin nostaa tammi-kuun alussa ja verotuskin määräytyisi tämän mukaan. Mutta 1. 11. erääntyvän korkokupongin verotusta ei voitaisi siirtää seuraavaan vuoteen.

Hyvin ihmeellisenä pidän TVL 90,1 §:n säännöstä, joka ei ole jaksotussäännös, vaikka sen kaiken järjen mukaan pitäisi sitä olla. Säännöksen mukaanhan TVL:n nojalla verovelvollisen etukäteen maksama kertakorko on kokonaan vähennyskelpoton siltä osin kuin se kohdistuu verovuotta seuraavan kalenterivuoden jälkeiseen aikaan. Sinänsä en näe mitään aihetta suosia sellaista jaksotuskeinottelua, jota koron maksaminen pitkäksi ajaksi etukäteen usein merkitsee. Mielestäni oli valitettavaa eikä aivan välttämätöntä, että KHO ratkaisussa 25. 2. 1986/710 hyväksyi tuollaisen kertakoron vähennettäväksi kassaperiaatteen mukaan.¹⁵

Mutta kyllä tällaisia moneksi vuodeksi etukäteen maksettuja kertakorkoja liittyy myös rehellisiin ja kunniallisiin transaktioihin. Kun korko on — tosin eräin rajoituksin — vähennyskelpoinen meno, ei ole loogista, että sen vähennyskelpoisuus kokonaan evätään tietyn jaksotusratkaisun tapauksissa. Jälkikäteen maksettu kertakorko on edelleen kiistatta vähennyskelpoinen. Tuloverotuksemme järjestelmän vuoksi olisi pitänyt säätää — samalla tavoin kuin Ruotsissa on tehty — että etukäteen maksettu kertakorko pääsäännöstä eli kassaperiaatteesta poiketen on jaksotettava kohdistamisvuosien menoksi.

Voidaan tietenkin sanoa, että kun näiden kertakorkojen vähennyskelpottomuus nyt on laissa säädetty, niin säännös ohjaa käytäntöä siten, ettei tällaisia korkosopimuksia enää tehdä. Tämä pätee varmaan useimmissa tapauksissa ja se on aivan hyvä asia. Mutta uuden lain detaljisäännökset eivät mene niin hyvin perille, etteikö aina löytyisi sellaisia, jotka eivät niitä tunne. Nämä ovat ne, jotka joutuvat kärsimään johdonmukaisuutta ja loogiikkaa vailla olevista säännöksistä. Jos verolaki on johdonmukainen ja looginen, tällaisia selviä veroansoja ei sen

¹⁴ Ruotsissa käytetään käsitettä *årsskiftesbetalningar* (ks. KL 41 § anv. k. 4), millä tarkoitetaan sitä, että kassaperiaatetta sovellettaessa lähellä vuoden vaihdetta tapahtuneiden maksujen verovuoden suhteen on pientä pelivaraa, ks. *Englund. Rätt beskattningsår vid kontantmässig inkomstberäkning* (1962) s. 203 ss. — Näiden »vuoden vaihteen maksujen» käsittely joko päättyneen tai seuraavan vuoden tulona ja menona on ollut valinasta. Nyt ehdotetaan niiden säätämistä pakollisiksi, ks. SOU 1989: 33/II s. 37.

¹⁵ Ruotsissakin ennakokorkojen käsittely on aiheuttanut ongelmia käteisperiaatteen soveltamisessa, ks. *Lodin—Lindencrona—Melz—Silfverberg, Beskattning av inkomst och förmögenhet* (1989) s. 46 s. Kun oikeuskäytäntö oli hyväksynyt vähennyksen, lakiin otettiin hyvin pian säännös, jonka mukaan korko saadaan vähentää vain vuodeksi eteenpäin, muutoin se kohdistetaan vuoteen, johon se kuuluu taloudellisesti.

sijaan yleensä synny. Nyt laki sallii vain maanviljelijöille keinotellun suurilla etukäteen maksetuilla kertakoroilla.

8. Maatilatalouden tappion rajoitettu vähennyskelpoisuus

Lopuksi käsittelen vielä uuden TVL 104 §:n säännöstä *maatilatalouden tappion rajoitetusta vähennyskelpoisuudesta* valtionverotuksessa. Valtion tuloverotuksemmehan on aina ollut kokonaistulon verotusta, jolloin tulolähteen tappion vähennyskelpoisuus on toteuttanut tavoitellun lopputuloksen. TOL 28 §:n 4 kohdassa tosin puhuttiin »verovelvollisen elinkeinotoiminnassa» syntyneestä tappiosta, mutta erimielisyyttä ei ollut siitä, että säännös tarkoitti juuri tulolähteen tappiota. Oikeuskäytännössä tätä säännöstä sovellettaessa elinkeinotoiminnan käsitteelle annettiin laaja merkityssisältö. ETVL:ssa (33 § 7 k.) siirryttiinkin puhumaan tulolähteen tappiosta, johon lisättiin »mikäli se ei johdu elantokustannuksista». Tämä lisäys oli sinänsä merkityksetön, sillä tulolähteen tappiota laskettaessa ei tietenkään voida ottaa elantokustannuksia huomioon, koska ne ovat yleissäännön mukaan vähennyskeltottomia. Mutta haittaa ei tästä lisäyksestä voinut olla; ehkä se päin vastoin kiinnitti lainsoveltajien huomiota siihen, että elantokustannukset olisi tappiollisenkin tulolähteen osalta jätettävä vähentämättä.

Julkisuudessa on puhuttu siitä, että eräät — jopa nimeltä mainitut — henkilöt harjoittavat sellaista maatilataloutta, joka osoittaa jatkuvasti tappiota. Tappiot vähennetään sitten valtionverotuksessa heidän suuria muista tuloistaan, jolloin voidaan sanoa tappiollisen maatilatalouden ylläpidon kannattavan, koska muiden tulojen verotus kevenee. TVL 104 §:ään otettiin nyt säännös siitä, että maatilatalouden tappio saadaan vähentää kokonaistulosta vain 10 000 markkaan saakka. Tämä markkamääräinen rajakin oli kompromissi; alunperin ehdotettiin täyttävä vähennyskieltoa ilman tätä pientäkään vähennysoikeutta. Säännöstä perustellaan hallituksen esityksessä¹⁶ sillä, että »maatilatalouden tappioiden avulla ei voitaisi keinotekoisesti lieventää muiden tulojen verotusta.» — Olen tietoinen siitä, että tämän uuden säännöksen takana on myös poliittisia tavoitteita, mutta käsittelen asiaa teknisenä kysymyksenä.

On syytä todeta, että tämä uusi säännös merkitsee *periaatteessa* suurta muutosta, vaikkei se ehkä koske kovin monta verovelvollista. Valtionverotuksemme on aina ollut kokonaistulon verotusta ja nyt tästä ensimmäisen kerran poiketaan. Esitetty perustelu tälle poikkeamis-

¹⁶ Hallituksen esitys n:o 109 1988 vp. s. 23.

le on niukka, vaikka tällaista periaatteellista muutosta pitäisi perustella hyvin. Mutta onko perustelu edes paikkansa pitävä ja olisiko asia ehkä voitu hoitaa muulla tavoin?

Totean ensin, että jos A harjoittaa sekä maanviljelyä että elinkeinotoimintaa ja hänen maatilataloutensa tappio on —60 000 mutta elinkeinotoiminnan tulos on + 100 000, häntä verotetaan + 90 000 markasta, todellisen tuloksen ollessa vain + 40 000. Mutta jos maatilatalous tuotikin + 100 000 mutta elinkeinotoiminta —60 000, verotettava tulo on + 40 000 eli sama kuin todellinen tulos. Perustelut tälle maatilatalouden diskriminaatiolle eivät tunnu selviltä.

Mistä sitten maatilatalouden tappio, jota lainsäätäjä pitää niin moittavana, voi johtua? Voin ajatella kolmea syytä:

- I. On ollut huono vuosi (kato tai satovahingot), joiden johdosta menot ylittävät tulot;
- II. Maatilatalouden käyttöomaisuudesta on tehty ylisuuret mutta lailliset poistot tai hankittu paljon vaihto-omaisuutta taikka maatilatalouteen liittyy suuria korkomenoja, joiden johdosta tulos muodostuu tappiolliseksi, tai
- III. Kyseessä on ns. ylellisyysmaatila, jonka menot ovat osaksi elanto-menoja, mitä verottaja ei kuitenkaan ole oivaltanut.

Vaihtoehdossa I TVL 104 §:n säännös on selvästi diskriminatoorinen ja sille on vaikea nähdä asiallisia perusteita. Tappiontasauksen kautta verovelvollinen saa kuitenkin tulevana viitenä vuotena vähentää ko. tappion, mikäli maatilatalous noina vuosina on jälleen voitollista. — Vaihtoehto II on ehkä se, johon hallituksen esityksen perustelu soveltuu. Ainakin sikäli kuin on kyse varakkaista, muualta päätulonsa hankkivista ja pääosan vuodesta muualla asuvista henkilöistä on täysin mahdollista, että he suorittavat tilallaan suuria investointeja, joiden poistoja ei tilan tuotto kestä vaan tulos jää miinuksen puolelle. On myös muistettava, että maatalouden vaihto-omaisuuden hankintameno saadaan heti vähentää, mikä vastaa 100 %:n aliarvostusta. Korot taas on saatettu kohdistaa maatilatalouteen, jossa ne ovat rajoituksetta vähennyskelpoisia, vaikka ne asiallisesti kuuluvat johonkin muuhun, vähennysrajoitusten alaiseen hankintaan. Näissä tapauksissa jokin rajoitettava säännös saattaa olla paikallaan, sillä maatalouden edulliset verotussäännökset on tarkoitettu lähinnä päätoimiselle viljelijälle. Mutta sitä ei olisi tarvinnut muotoilla siinä määrin tuloverotuksen yleisperiaatteiden vastaiseksi. Esim. poistojen kohdalla olisi voitu säätää, että tulolähteen tappiota ei saa suurentaa poistoilla, jotka ylittävät tietyn minimiprosentin.

Ulkomailla on kirjallisuudessa paljon puhuttu ns. ylellisyysmaatioista. Ilmiö on siellä varmasti paljon tavallisempi kuin meillä ja se käsittelee sen, että varakas, muualla päätulonsa ansaitseva henkilö hankkii asumistaan varten maatilan, johon upotetaan paljon sellaisiakin menoja, jotka eivät asiallisesti palvele asumisen ohella harjoitettavaa maatilataloutta mutta jotka pyritään saamaan näyttämään normaaleilta tulonhankkimismenoilta. Tällöin näiden menojen vähennyskelpoisuus pitäisi ainakin osaksi evätä, koska ne ovat itse asiassa elantomenoja. Elantomenojen luonne voi ilmetä esim. siitä, että maatilatalouden tulos on jatkuvasti ollut negatiivinen, samalla kun omistaja on käyttänyt tilaa vakinaisena tai kesäasuntonaan. Tällaisia tapauksia ei meillä varmaankaan löydy paljon, mutta joitakin kyllä esiintyy. En tunne ainoatakaan oikeustapausta, jossa olisi selvästi evätty tällaisen »ylellisyysviljelijän» joidenkin menoerien vähennyskelpoisuus. Mutta olen kyllä nähnyt sellaisia KHO:ssakin käsiteltyjä verovalitusasioita, joissa sellainen lopputulos olisi ollut asiallisesti perusteltu. Olisiko niin, että TVL 104 §:n uuteen toiseen virkkeeseen ei olisi ollut tarvetta, jos oikeuskäytäntömme olisi ajoissa ryhtynyt operoimaan ylellisyysmaanviljelijän käsitteellä.¹⁷

Palatakseni vielä edellä II-kategoriana käsiteltyihin tapauksiin on syytä todeta, että esim. maatilan rakennusten uudelleenrakentaminen ja kunnostaminen voi olla hyvinkin mielekästä, jos ja kun tilan arvo näiden toimenpiteiden ansiosta nousee. Jos näistä investoinneista lisäksi saa tehdä joko melko hyvät poistot tai (korjauksista) välittömät kulkukirjaukset, niiden kannattavuus lisääntyy. Korkean marginaaliveroprosentin mukaan verotetulle maatilatalouden tappio voi siten olla erityisen arvokas, sillä se merkitsee veronalaisen tulon muuntamista lievästi ja vasta realisoituessaan verotetuksi arvonnousuksi.

9. Kokoavat ajatukset

Nykyisin puhutaan veropoliittisessa kirjallisuudessa hyvin paljon verotuksen neutraalisuudesta. Se kausi näyttää olevan päättymässä, jolloin verotuksen muille kuin fiskaalisille tavoitteille annettiin hyvin paljon painoa. Tällaisten ei-fiskaalisten tavoitteiden painottaminen ei voi tapahtua neutraalisuuden jollakin tavoin kärsimättä. Nyt neutraalisuus tekee paluutaan tärkeänä veropoliittisena normina.

Ne uuden TVL:n kohdat, joihin tässä on kiinnitetty huomiota, ovat

¹⁷ Ks. tästä Andersson, Maatalousverotus (1981) s. 10 s.

Edward Andersson

pääosin juuri neutraalisuuden loukkauksia. Tällaiset loukkaukset ja muunlaiset epäloogisuudet voivat olla edelleen paikallaankin verolais-
sa, mutta niitä on voitava perustella. Näissä tapauksissa kestävät pe-
rustelut mielestäni puuttuvat.